

Hana Košková – Poludnica z Čerepeša

Boina si sadla pod smutnú vrbu v mäkkom a prívetivom augustovom popoludní a zadriemala. V sne počula svoju starú mater Kojču, najstaršiu Cigánku na okolí:

- Boina, čo sa ti sníva? Chmáry sediace na bielych koňoch? Krvavé dunenie kopýt? Zlé sny donášajú dobré myšlienky. Neboj sa, prepichnú čierne plátno červenou radosťou.

V tom sa strhla na hrmot. Akoby jej na dne mozgu ktosi podkúval vychudnutého koňa. Pretrela si oči slinami, odtrhla vrbový konárik, bosou nohou nakreslila do prachu ružu, keď pri nej zrazu zastal voz zatiahnutý poplátanou plachtou. Spod plachty nazerali kučeravé hlavy detí. Už nie najmladší Cigán zoskočil z kozlíka, prikázal biednemu koňovi, aby voz zatiahol do chládku, a prihovoril sa Boine.

- Či ti je len dobre pod tou vrbou. Nič ťa netrápi... Ale čo ja, s tromi deťmi a sám. Čo si počnem? Jasmína zomrela a teraz sa musím potulovať po svete. A tieto tu, len vreštia a pýtajú jest'.

- Nelamentuj. Ešte môžeš začať. Nájdeš si robotu. Príde jeseň, kotly bude treba sedliakom na varenie lekváru. Jeden kotlár z Mučina sa bol pýtať, či voľakto z nás nepôjde k nemu robotovať.

Fakovi, tak sa prišelec volal, podskočilo srdce od radosti. Zdalo sa mu, že ho oči mladej Cigánky hladkajú, že sa dotýkajú hladučkou dlaňou každej rany, ktorú stihol utŕžiť.

Cítil ako mu tá dlaň prechádza po predčasne nahrbenom chrbte a smeruje rovno k srdcu.

- Dáš mi vodu? Aj deti sú smädné, aj táto mitrha by sa napila.

Odviazal z reťaze voza vedro, spod periny rozloženej pre deti vytiahol obitý hrnček a nezabudol nazrieť do cigánskych chatrčí. Boli prázdne.

Chatrče na Čerepeši pri Fabianke vo štvrtok, keď býval veľký trh v Lučenci, bývali bez jedinkej duše.

Boina z chatrče vyniesla pre deti riedku polievku aj lokšu, tvrdšiu ako koža na päťach.

- Nemusela si. Už jedli. Pečenú kukuricu. Naľámal som im pri Uderinej.

Zrazu sa najstaršie z Fakových dievčat rozkričalo. Jeho výkrik bol taký prečudesný, šiel pri ňom Boine mráz až ku korenkom vlasov. Dievča sa rukami mlátilo po hlave, škriabalo si tvár do krvi, zvíjalo sa ako pomätené. Boine sa zdalo, že sa mu ruky premenili na hady.

- Tam... Tam kráča! Má na sebe biele franforce a vo vlasoch perie. Oči mi chce z jamôk vyškriabať. – Vtom bolo počuť z neďalekej dediny zvonenie. Dievča ostalo ležať v prachu pod smutnou vrbou stíchnuté, s pokojnou tvárou. O jej zápase s poludnicou svedčili len doškriabané ruky, nohy a tvár. Chatrče boli oblepené tmavým oparom a zvedavými otázkami Boiny.

- Čo si videla? Povedz, čo to bolo?

- Bola pri mne biela žena. Mykala ma zo všetkých strán, chcela mi povedať o tvojom osude v budúcnosti, ale keď zazvonil zvon, musela odísť. Príde. Určite ešte príde.

Noví návštevníci sa usadili pod vrbou a Fako s Boinou sa zhovárali očami tak tíško ako svätajánske mušky.

- Zostanem tu. Postavím si chatrč. Miesta je dost'.

- Nedbám, len čo povedia ostatní.

- Ak budeme spolu žiť, nepovedia nič. Alebo si už zadaná?

- Som pre teba primladá. Nuž, ale ak chceš...

- Cítim, že si z dobrého sveta, a hoci by si sama umierala od hladu, dáš sa aj druhému najesť. Onedlho, keď sa Fako usadil s Cigánčatami na Čerepeši, keď už naučil všetky Cigánky tancovať bujaré tance a aj Boina si na neho privykla, presne na poludnie Fakovo dievča opäť strašne vykričlo, začalo balušiť a driapať si kožu z tváre.

-Držte ma, držte. Chce ma odtiaľto odšikovať, tá, tá. To ona mi driape tvár do krvi, trhá zo mňa handry, drží ma studenou rukou pod hrdlom.

Hladí Boina i ostatní, ktorí povychádzali z chatrčí. Hladia na dievča s planúcimi očami a vyľakanou tvárou, ako jej padá hlava do októbrovej plušte, ako jej neviditeľná ruka rozmazáva blato po vlasoch. No keď zazvonil zvon, opäť všetko stíchlo a umĺklo, len žlté lístie sa hojďalo na konároch velikánskej smutnej vrby.

Zajtra pôjdem za Kojčou, - zaumienila si Boina. Hneď ráno sa vybrala z Čerepeša do Holiše za starou materou.

Za tou, ktorá ju od malička krmila namiesto chlebom rozprávkami a hovorila, že cigánsky Boh Devla bdie nad každým rovnako.

Kojča ležala na prični, zdvihla šedivú hlavu s rozpleteným vrkočom. Poloslepými očami pozerala na svoju vnučku.

- Okolo hlavy máš čierne veniec. Poludnica, ktorá je prisatá na dievča, čo prišlo s otcom na Čerepeš, zničí teba i tvoje dieťa, čo máš v bruchu. A nie len teba. Všetky mladé Cigánky na okolí.

- Ako to Boina povedala, otočila si hlavu k stene a už neprehovorila. Kojčine proroctvá sa začali plniť. Najprv umrela presne na poludnie peknému Dežkovi žena pri pôrode. Za ňou i dieťa dali do čiernej zeme. Boina povila čierneho kučeravého chlapca. Jej prsníky boli prázdne ako cigánska kapsa pred sviatkami. Chlapček žltol, nechcel ani cukrovú vodu a raz napoludnie, keď dievča kričalo nezrozumiteľné slová a zdriapanú kožu z tváre omotávalo okolo verají dvier, vydýchol Boinin syn naposledy. Nahnevali sa všetky Cigánky z Pereša na dievča, ku ktorému chodí poludnica. Rozhodli sa, že ho z cigánskej osady vyženú. Márne zaň orodovala Boina, prosila o milosť pre dievča. Nepomohlo. Najstaršia z Cigánok trvala na svojom rozhodnutí. V noci dievča vytiahli z handrového lôžka za vlasy, vyzliekli ho donaha, šaty mu spálili pred chatrčou a vyhnali ho do mrazivej noci. Ráno furmani, ktorí viezli do Lučenca zemiaky, našli dievča primrznuté o trávu na lúke. Oči malo otvorené dokorán a ruky zdvihnuté, akoby chcelo niekoho neznámeho objasť.